

SKRIFTLIG FRÅGA TILL STATSRAÐ

Från Riksdagsförvaltningen
2021-05-04
Besvaras senast
2021-05-12 kl. 12.00

Till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:2745 Omprövningsstopp för kommunal assistans

I dag delar stat och kommun på huvudmannaskapet för den personliga assistansen enligt lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS). De personer med omfattande funktionsnedsättning som bedöms ha mer än 20 timmar per vecka av det som kallas grundläggande behov (andning, måltider, personlig hygien, av- och påklädning, kommunikation och annan hjälp som förutsätter ingående kunskap om den funktionshindrade) får assistansersättning via staten och Försäkringskassan. De som bedöms ha färre än 20 timmars grundläggande behov per vecka hänvisas till att ansöka om personlig assistans via hemkommunen.

Sedan tillkomsten av LSS 1994 har antalet personer som beviljats assistansersättning via Försäkringskassan stadigt ökat. Från 2009 har antalet mottagare av assistansersättning varit relativt stabilt med omkring 16 000 mottagare årligen, men sedan 2015 har antalet minskat. Trendbrottet skedde efter S-MP-regeringens regleringsbrev till Försäkringskassan 2016 med direktivet att bryta utvecklingen av antalet timmar inom assistansersättningen.

Konsekvenserna av S-MP-regeringens direktiv till Försäkringskassan har varit förödande. Myndigheten började tolka äldre domar från Högsta förvaltningsdomstolen, HFD, mycket mer restriktivt än tidigare. I och med den striktare rättspraxisen har en stor andel personer som hade haft assistansersättning under flera år, inte sällan under hela livet, förlorat timmar eller hela sin assistansersättning. I januari 2021 var antalet personer med statlig assistansersättning nere på cirka 13 800 personer (drygt 2 000 personer färre än 2015). Därtill är beviljandegraden av nya ansökningar av assistansersättning rekordlåg.

Att inte ännu fler personer har ramlat ur den statliga assistansersättningen är en effekt av att det infördes ett omprövningsstopp 2018. Detta var en nödvändig reglering av socialförsäkringsbalken som regeringen till slut införde efter påtryckning av funktionshindrörelsen, Kristdemokraterna och vissa andra riksdagspartier i opposition. Kristdemokrater vill betona att omprövningarna inte ska införas förrän nödvändiga lagändringar har gjorts för att återupprätta rätten till assistans i enlighet med intentionen i LSS. Vi driver bland annat att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet.

Syftet med omprövningsstoppet var att den assistansberättigade skulle skyddas

mot den hårda rättspraxis som uppstått. Men dessvärre omfattas inte kommunala assistansbeslut av det rådande omprövningsstoppet. Detta trots att samma strikta rättspraxis appliceras vid bedömning av assistansbehovet oavsett om det provas av statlig eller kommunal huvudman. Därtill har rättspraxisen blivit ännu striktare sedan 2018 avseende exempelvis bedömning av det grundläggande behovet personlig hygien.

LSS är en rättighetslagstiftning, men avsaknaden av ett kommunal omprövningsstopp har medfört att det yttersta skyddsnätet har brustit för personer med omfattande funktionsnedsättning. Ofta sker det omprövning av kommunala beslut varje år. Eftersom rättspraxis har drivits så långt ifrån grundintentionen med LSS förlorar fler och fler personer och familjer den assistans som är nödvändig för att klara vardagen. Situationen är akut.

Sveriges nationella funktionshinderspolitiska mål syftar till att, med FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning som utgångspunkt, uppnå jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet för personer med funktionsnedsättning i ett samhälle med mångfald som grund. För att vi som land ska leva upp till det nationella målet menar Kristdemokraterna att det krävs ett omprövningsstopp även av kommunala beslut för personlig assistans. Det handlar om mänskliga rättigheter och vilket samhälle som vi vill ha.

Med anledning av detta vill jag fråga socialminister Lena Hallengren:

Är regeringen, utifrån det nationella målet för funktionshinderspolitiken och att LSS är en rättighetslagstiftning, villig att verka för ett omprövningsstopp även av kommunala assistansbeslut?

.....

Pia Steensland (KD)

Överlämnas enligt uppdrag

Gergö Kisch